

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA-4101-21-05/2011/P/11/134

Katowice, 12 grudnia 2012 r.

Pan
Józef Kałuża
Burmistrz
Miasta i Gminy Koniecpol

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Urzędzie Miasta i Gminy w Koniecpolu², w zakresie utrzymania czystości i porządku w miejscach publicznych w latach 2009 - 2011 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 21 listopada 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Burmistrzowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność Urzędu w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyzszą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

- 1. NIK ocenia negatywnie tworzenie warunków do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku w miejscach publicznych.**

Przepisy ujęte w obowiązującym w latach 2009-2011 (do września) Regulaminie utrzymania porządku i czystości na terenie Miasta i Gminy Koniecpol³, stanowiącym akt prawa miejscowego,

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”.

² Zwanym dalej „Urzędem”.

³ Uchwalonego uchwałą Rady Miasta Nr XXXVII/252/06 z 31 sierpnia 2006 r., zwanego dalej „Regulaminem”.

były w części niezgodne z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁴, a mianowicie m.in.:

- określenie w § 2, że obowiązuje on właściciele nieruchomości, mieszkańców oraz osoby przebywające czasowo na terenie gminy Koniecpol,
- ustalenie w § 5 pkt 3 zakazu indywidualnego wywożenia odpadów stałych oraz w § 11 pkt 4 nałożenie obowiązku uprzątnięcia nieruchomości przez organizatorów imprez masowych,
- zobowiązanie w § 10 do zawarcia umów na odbieranie odpadów komunalnych jedynie właściciele nieruchomości prowadzących działalność gospodarczą,
- określenie w § 17, zamiast obszarów i terminów obowiązkowej deratyzacji, podmiotów zobowiązanych do jej wykonywania (właściciele nieruchomości) i częstotliwości jej przeprowadzania (raz w roku),
- określenie w § 18 sankcji za naruszenie postanowień regulaminu oraz procedury ich nakładania,
- nieokreślenie zakresu prowadzenia przez właściciele nieruchomości selektywnej zbiórki frakcji odpadów komunalnych.

Ponadto, przez ponad 2 lata nie zaktualizowano postanowień Regulaminu, w związku z wejściem w życie w czerwcu 2009 r. znowelizowanych przepisów art. 4 ust. 2 pkt 1 a ustawy o utrzymaniu czystości. Wskutek tego nie nałożono na właściciele nieruchomości obowiązku selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów. Jak wyjaśnił Burmistrz, projekt nowego Regulaminu, uwzględniający ww. zmiany, przesłano do zaopiniowania przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w trakcie kontroli NIK (13 września 2011 r.).

Stwierdzono także naruszenie art. 14 ust. 14 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach⁵ (plany gospodarki odpadami podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata), ponieważ nie zaktualizowano Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Koniecpol⁶ obowiązującego od września 2004 r. Z-ca Burmistrza tę nieprawidłowość wyjaśniał m.in. brakiem środków na zlecenie opracowania projektu aktualizacji firmom zewnętrznym i brakiem możliwości wykonania takiego opracowania siłami własnymi.

Dodać należy, że przepisy *Regulaminu* nie były zgodne z postanowieniami PGO, co stanowiło naruszenie art. 4 ust. 3 ustawy o utrzymaniu czystości. I tak np. w *Regulaminie* określono, że na terenie gminy zlokalizowanych będzie pięć ogólnodostępnych gniazd do selektywnej zbiórki odpadów, natomiast w PGO zakładano funkcjonowanie dziesięciu takich gniazd.

⁴ Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 ze zm.

⁵ Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 ze zm.

⁶ Przyjętego uchwałą Rady Miejskiej Nr 121/XIX/2004 z dnia 7 września 2004 r., zwanego dalej „PGO”.

Zadania dotyczące utrzymania czystości i porządku prawidłowo ujęto w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu⁷, przypisując je Referatowi Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska, Budownictwa i Rozwoju Gospodarczego Urzędu⁸. NIK zwraca jednak uwagę, że nie wszystkie zadania z zakresu objętego przedmiotową kontrolą ujęto w indywidualnych zakresach czynności i obowiązków dwóch pracowników merytorycznych RGK realizujących te zadania. W trakcie kontroli Burmistrz polecił doprecyzowanie zakresów obowiązków ww. pracowników.

Kontrolę realizacji zadań dot. m.in. ochrony porządku w miejscach publicznych sprawować miał Komendant Straży Miejskiej⁹, który jak wynika z jego wyjaśnień, z uwagi na pełnienie równocześnie czasochłonnej funkcji Zastępcy Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego, nie podejmował postępowań mandatowych i nie kierował wniosków o ukaranie właścicieli nieruchomości naruszających obowiązujące przepisy. W związku z powyższym, NIK krytycznie ocenia powierzenie pracownikowi obowiązków zarówno komendanta straży miejskiej, jak i zastępcy kierownika Urzędu Stanu Cywilnego, oddzielnych stanowisk, zgodnie z obowiązującym schematem organizacyjnym Urzędu.

NIK ocenia negatywnie nieprzeprowadzanie kontroli wewnętrznej w Urzędzie realizacji przez odpowiedzialne komórki i osoby zadań i obowiązków w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy. Mając m.in. na uwadze stwierdzone nieprawidłowości, NIK nie podziela stanowiska Pana Burmistrza, że w Urzędzie realizowana jest na bieżąco kontrola zarządcza, na którą składają się funkcjonujące w jednostce dokumenty, tj. przepisy wewnętrzne, instrukcje, zakresów czynności, regulaminy i zarządzenia, regulujące zasady działania Urzędu.

2. NIK ocenia negatywnie realizację przez Urząd wybranych obowiązków z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

NIK ocenia negatywnie wypełnianie, wynikającego z art. 3 ust. 3 pkt 3 ustawy o utrzymaniu czystości, obowiązku prowadzenia ewidencji umów zawieranych przez właścicieli nieruchomości z przedsiębiorcami uprawnionymi do odbioru odpadów komunalnych.

Prowadzona w Urzędzie od 2007 r. ewidencja była nierzetelna, ze względu na: uproszczony system jej prowadzenia, ograniczony zakres ujmowanych w niej danych, brak pełnej weryfikacji danych bazowych (w szczególności w zakresie ustalenia właścicieli nieruchomości zobowiązanych do posiadania umów na odbiór odpadów komunalnych) oraz błędy przy rejestrowaniu bieżących zmian. W konsekwencji nie było możliwości rzetelnego ustalenia stanu, zarówno właścicieli

⁷ Przyjętym Zarządzeniem Nr 0152/39/03 z 31 sierpnia 2003 r., zmienionym Zarządzeniem Nr 0152/6/09 z 19 stycznia 2009 r.

⁸ Zwanemu dalej „RGK”

⁹ Jednoosobowe stanowisko umiejscowione w strukturze Urzędu.

zobowiązanych do posiadania umów na odbiór odpadów komunalnych, jak i liczby właścicieli faktycznie je posiadających. Stwierdzono m.in., że:

- liczba właścicieli nieruchomości wykazanych w ewidencji umów, którzy powinni posiadać umowy na wywóz odpadów komunalnych była zaniżona o ok. 20% w stosunku do liczby posiadaczy nieruchomości zabudowanych, wynikającej z ewidencji podatkowej,
- w prowadzonej przez Urząd ewidencji umów nie odnotowano 4, spośród 30 przypadków (13,3%) wykazanych w II półroczu 2010 r. przez przedsiębiorców, zmian dotyczących zawarcia lub rozwiązania umów na odbiór odpadów z właścicielami nieruchomości.

Odpowiedzialna za powyższe nieprawidłowości inspektor RGK, stwierdzone błędy w bieżącym prowadzeniu ewidencji tłumaczyła przeoczeniem.

Według danych Urzędu, ilość właścicieli nieruchomości niemających podpisanych umów na odbiór odpadów komunalnych w latach objętych kontrolą zmalała z 1 618 do 1 216, a udział tej grupy w ogólnej ilości właścicieli nieruchomości zobowiązanych do posiadania umów zmalał z 65,4% do 48,8%.

NIK ocenia negatywnie brak działań Urzędu w stosunku do właścicieli nieruchomości, którzy wykazywani byli przez przedsiębiorców w sprawozdaniach miesięcznych jako podmioty i osoby, z którymi rozwiązano dotychczasowe umowy. Analiza losowo wybranych 30 takich właścicieli wykazała, że o 21 (70%) nie było informacji o zawarciu przez nich umów z innymi przedsiębiorcami, a 3 z nich (10%) nowe umowy zawarło dopiero po upływie od 0,5-1,5 roku od rozwiązaniu poprzedniej umowy. Burmistrz, pomimo dysponowania tymi informacjami, nie podjął żadnych działań, w szczególności nie korzystał z uprawnień, określonych w art. 5 ust. 7 i art. 6 ust. 7 ustawy o utrzymaniu czystości, do wydawania decyzji nakazujących właścicielom nieruchomości wyposażenie nieruchomości w urządzenia do zbierania odpadów komunalnych oraz dotyczących zastępczego odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości nieposiadających stosownych umów. Brak podejmowania takich działań inspektor RGK tłumaczył nadmiarem obowiązków, a zastępca Burmistrza, sprawujący nadzór nad pracą tego referatu, brakiem stosownych informacji ze strony odpowiedzialnego merytorycznie pracownika.

W okresie objętym kontrolą Gmina nie zrealizowała obowiązku, określonego w art. 3 ust. 2 pkt 6a ustawy o utrzymaniu czystości, udostępnienia na stronie internetowej Urzędu informacji o podmiotach zbierających na terenie gminy zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych, co wyjaśniano niedopatrzaniem pracownika. NIK uwzględniając, że w okresie tym w różnych formach udostępniano mieszkańcom informacje o miejscach i terminach planowanych zbiórek zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zwraca jednak uwagę, że nie publikując ww. informacji nie zapewniono mieszkańcom gminy możliwości pozbycia się zużytego sprzętu w dowolnym czasie w sposób zgodny z przepisami.

Informację tę umieszczono na stronie internetowej w trakcie niniejszej kontroli (22 września 2011 r.), przy czym zamieszczona informacja była nierzetelna, ponieważ tylko jeden z pięciu wykazanych w niej podmiotów wpisany był do rejestru prowadzonego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ) na podstawie art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym¹⁰, udostępnionego jako „Rejestr przedsiębiorców i organizacji odzysku sprzętu elektrycznego i elektronicznego” na stronie internetowej GIOŚ. Pozostałe cztery podmioty nie były wykazane w rejestrze GIOŚ, co może świadczyć o nieposiadaniu przez nie uprawnień do prowadzenia takiej zbiórki.

Ponadto, na stronach internetowych Urzędu, w tym w Biuletynie Informacji Publicznych (BIP), nie opublikowano PGO, co stanowiło naruszenie art. 6 ust. 1 pkt 1 c ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej¹¹. Nie było również możliwości zapoznania się na stronie BIP z tekstem obowiązującego Regulaminu. Za te nieprawidłowości, wyjaśniane niedopatrzaniem pracownika, odpowiedzialni byli inspektor RGK i zastępca Burmistrza z tytułu sprawowanego nadzoru. Nieprawidłowości te usunięto w trakcie kontroli NIK.

NIK ocenia negatywnie sposób monitorowania przez Urząd gospodarowania na terenie gminy odpadami komunalnymi. Prowadzono od 2008 r. ewidencja ilości odpadów komunalnych odbieranych od właścicieli nieruchomości przez przedsiębiorców była nierzetelna, gdyż Burmistrz nie egzekwował od przedsiębiorców realizacji obowiązków określonych w art. 9a ust. 1 i ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości, dotyczących przekazywania comiesięcznie wykazów umów nowozawartych na odbiór odpadów komunalnych lub takich umów rozwiązanych i wygasłych, a także przekazywania rocznych informacji dotyczących masy i rodzajów odebranych na terenie gminy odpadów oraz sposobu ich zagospodarowania. W zakresie tym stwierdzono, że:

- miesięczne wykazy umów zawartych lub rozwiązanych (i wygasłych) złożyło 2, spośród 9, przedsiębiorców do tego zobowiązanych w 2009 r. oraz 5 z 13 przedsiębiorców w 2010 r. i w I półroczu 2011 r.
- informacji rocznych nie złożyło 4, spośród 5, do tego zobowiązanych przedsiębiorców za 2008 r., 8 z 9 za 2009 r. i 2 z 13 za 2010 r.

NIK ocenia negatywnie niekorzystanie przez Burmistrza w okresie objętym kontrolą z ustalonego w art. 8b ust. 1 i ust. 5 ustawy o utrzymaniu czystości uprawnienia do kontroli zgodności działalności gospodarczej przedsiębiorców z warunkami udzielonego im zezwolenia, mimo istnienia przesłanek do podejmowania takich kontroli. Brak przedmiotowych kontroli oraz niepoddawanie jakiegokolwiek weryfikacji składanych przez przedsiębiorców informacji rocznych,

¹⁰ Dz. U. Nr 180, poz. 1495 ze zm.

¹¹ Dz.U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.

skutkowało posiadaniem niezetelnych danych w zakresie gospodarowania odpadami, koniecznych do prawidłowego planowania, zarządzania i kontroli gospodarki odpadami na obszarze gminy.

Wskutek tego, np. wykazane ilości zebranych odpadów komunalnych ogółem z terenu gminy w ilości: 660,3 Mg w 2008 r., 109,9 Mg w 2009 r. i 446,4 Mg w 2010 r., stanowiły odpowiednio zaledwie: 18,3%, 3,0% i 12,1% określonej w PGO masy odpadów komunalnych wytworzonej na terenie gminy w tym okresie. Dane te umieszczono również w sporządzonych przez Burmistrza sprawozdaniach, z realizacji PGO za lata 2007-2008 oraz 2009-2010, przedłożonych Radzie Miejskiej i Zarządowi Powiatu.

NIK nie podziela w pełni stanowiska Burmistrza, że tak małe ilości zebranych na terenie gminy odpadów, wykazywane w sprawozdaniach, wynikają z przeszacowania prognozowanych ich ilości w PGO, gdyż jak wykazano to wcześniej, prezentowane dane nie obejmowały wszystkich ilości odpadów komunalnych odbieranych na terenie gminy w latach 2008-2010.

Ponadto, pomimo uzyskania z początkiem 2010 r. informacji o faktycznym zaprzestaniu działalności w zakresie objętym wydanym zezwoleniem na odbieranie odpadów komunalnych i nie składaniem ww. wykazów i informacji rocznych przez jednego z przedsiębiorców (w związku ze śmiercią właściciela), Burmistrz nie podjął żadnych działań celem wygaszenia zezwolenia tego przedsiębiorcy (czym naruszono art. 9 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości) oraz wykreślenia go z ewidencji udzielonych zezwoleń na odbieranie odpadów komunalnych.

Niekorzystnym zjawiskiem, świadczącym o nieprawidłowym gospodarowaniu odpadami komunalnymi przez część właścicieli nieruchomości na terenie gminy, były dzikie wysypiska odpadów, których według danych Urzędu zlikwidowano 25 z zarejestrowanych 29 (11 w 2009 r., 14 w 2010 r. i 4 w I połowie 2011 r.). Z wysypisk tych zebrano łącznie 33,8 Mg odpadów, wydatkując na ten cel 34,2 tys. zł. Na zlikwidowanie wszystkich wysypisk, wg wyjaśnień, zabrakło środków w budżecie gminy.

W czasie oględzin miejsc częstego występowania dzikich wysypisk stwierdzono istnienie na terenie Gminy co najmniej 5 takich wysypisk, w tym: jednego w miejscu wskazanym przez Urząd jako uprzątnięte (przy targowisku miejskim), dwóch zlokalizowanych przez Urząd i wykazywanych jako w dalszym ciągu niezlikwidowane oraz dwóch, o których Urząd nie miał dotychczas informacji:

- terenów przy ul. Łąkowej w Koniecpolu z dużą ilością odpadów budowlanych,
- terenów obok miejscowości Kuźnica Grodziska, w których odpady komunalne i niebezpieczne (m.in. zużyte opony) składowano w postaci przyrm na skraju wykopanych dołów (prawdopodobnie przygotowanych do złożenia w nich odpadów).

W żadnym z poddanych oględzinom miejsc nie umieszczono znaków informacyjnych o zakazie składowania odpadów.

3. NIK ocenia negatywnie realizację przez Urząd zadań w zakresie zapobiegania zanieczyszczaniu miejsc publicznych oraz zbierania z tych miejsc odpadów.

Urząd, w okresie objętym kontrolą, nie rozpoznał i nie określił potrzeb odnośnie ilości koszy do zbierania odpadów koniecznych do lokalizacji w miejscach publicznych. Na podstawie wyliczeń, sporządzonych w trakcie kontroli NIK, uwzględniających długość zabudowanych ulic na terenie gminy i określone w *Regulaminie* minimalne warunki rozstawienia koszy ulicznych w ciągach komunikacyjnych („nie rzadziej niż co 200 m”) stwierdzono, że powinno być co najmniej 113 takich koszy. Faktycznie na terenie gminy rozmieszczono 46 koszy, tj. 40,7% ww. ilości, przy czym 22 z nich (47,8%) znajdowały się na obszarze Rynku w Koniecpolu oraz przebiegającej wzdłuż niego ul. Kościuszki. Spośród 28 zlokalizowanych na terenie gminy przystanków komunikacji publicznej tylko 10 (tj. 36%) wyposażono w kosze na śmieci, co - zdaniem NIK - świadczyło o nierzetelnym wykonywaniu obowiązku określonego w art. 3 ust. 2 pkt 3a ww. ustawy o utrzymaniu czystości.

Oględziny losowo wybranych sześciu miejsc publicznych (ulic, Rynku, parku i zieleńca) wykazały, że tylko na Rynku i przebiegającej wzdłuż niego ul. Kościuszki urządzenia do gromadzenia odpadów (koszy ulicznych i pojemników do selektywnej zbiórki odpadów) były w stanie zadowalającym. W przypadku pozostałych miejsc, 11 spośród 25 rozstawionych koszy (44%) było w dobrym stanie technicznym, natomiast pozostałe były w złym stanie (2 szt.) bądź w bardzo złym stanie (10 całkowicie skorodowanych lub dziurawych, powodujących wtórne zaśmiecenie terenu), natomiast po dwu koszach pozostały tylko słupki, na których były umocowane. Stwierdzono ponadto, że dwa kosze na śmieci przy ul. Robotniczej wypełniono zaschniętym piachem i pyłem, co świadczyło o nieopróżnianiu ich co najmniej od kilku tygodni.

Pomimo braku odpowiedniej ilości koszy oraz złego stanu technicznego znacznej części rozstawionych koszy Urząd w okresie objętym kontrolą nie zakupił nowych oraz nie zaplanował środków na naprawę i konserwację istniejących. Wcześniej, tj. w 2007 r., Urząd za 134,2 tys. zł zakupił i przekazał do użytkowania Zakładowi Usług Komunalnych w Koniecpolu¹² zmiatarkę uliczną, którą wykorzystywano do zmiatania przynajmniej raz na dwa tygodnie ulic na terenie gminy. Wykonanie tych prac kosztowało łącznie 206,1 tys. zł.

¹² Zwanego dalej „ZUK”.

W celu utrzymania czystości i porządku w miejscach publicznych, Burmistrz w 2007 r. zawarł z ZUK porozumienie na wywóz odpadów z koszy ulicznych oraz porządkowania i utrzymania terenu wokół wszystkich przystanków autobusowych na terenie gminy, a także na porządkowanie i utrzymanie skweru „Alberta” i terenu wokół starego Urzędu. W porozumieniu tym nie określono jednak, np. częstotliwości wywozu odpadów z koszy i liczby koszy, które mają być opróżniane oraz nie zawarto postanowień o zasadach kontroli wykonania tych usług. W porozumieniu nie określono również kwestii dotyczących utrzymania koszy w odpowiednim stanie technicznym. Z udzielonych wyjaśnień wynika, że ZUK opróżniał kosze na podstawie uzgodnionego harmonogramu - raz na dwa tygodnie. NIK zwraca uwagę, że powyższe uregulowanie było niezgodne z postanowieniami *Regulaminu*, w którym minimalną częstotliwość wykonywania takich prac ustalono raz w tygodniu.

Stwierdzono też nierzetelne rozliczanie wykonanych przez ZUK usług, bowiem faktury za ich wykonanie w 19 spośród 36 badanych miesięcy rozliczeniowych ZUK wystawił przed upływem końca danego miesiąca, z czego aż 11 faktur przed upływem połowy miesiąca, za który daną fakturę wystawiono. Inspektor RGK, który potwierdzał wykonanie ww. usług, nierzetelnie potwierdzał wykonanie ww. usług (w 52,7 % faktur), co wyjaśniał swoją nieuwagą. Zdaniem NIK, za powyższą nieprawidłowość odpowiada również zastępca Burmistrza z tytułu sprawowanego nadzoru nad pracą RGK. W okresie objętym kontrolą Gmina na realizację ww. usług wydatkowała 92,3 tys. zł.

W Gminie nieprawidłowo realizowano obowiązek zapewnienia zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok bezdomnych zwierząt lub ich części, określony w art. 3 ust. 2 pkt 8 ustawy o utrzymaniu czystości.

Z treści 2 z 3 umów na odbiór padłych zwierząt lub ich części z terenu gminy, zawartych przez Gminę z przedsiębiorcą AMBA Sp. z o.o. wynika, że dotyczyły one wyłącznie padłych zwierząt gospodarskich, o czym świadczyły ich zapisy dotyczące ponoszenia kosztów przez właściciela zwłok zwierzęcia (umowa na 2009 r.) bądź producenta rolnego (umowa na 2011 r.). Tylko umowa zawarta z tym przedsiębiorcą na 2010 r. dotyczyła bezpłatnego odbioru zwłok bezpańskich zwierząt, co wyraźnie zaznaczono w jej treści.

NIK zwraca również uwagę, że mimo posiadania umowy z wspomnianym przedsiębiorcą, w maju 2011 r. zlecono usunięcie zwłok padłej świni (na koszt Urzędu) innemu podmiotowi, ponieważ - jak wyjaśniano - konieczne było szybkie jej usunięcie, a bezpłatny odbiór padliny przez AMBA Sp. z o.o. był możliwy wyłącznie w przypadku uzyskania przez wykonawcę sfinansowania tych czynności z innego źródła (np. ze środków unijnych).

NIK ocenia negatywnie stosowaną w Gminie nielegalną praktykę zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok padłych zwierząt. Jak wynika z wyjaśnień kierownika ZUK oraz sposobu

postępowania ze zwłokami dzikiego zwierzęcia (zaobserwowanego w trakcie przeprowadzonych przez NIK oględzin), stosowaną praktyką było zbieranie takich odpadów przez ZUK oraz ich zakopywanie na terenie byłego wysypiska śmieci w Radoszewnicy, które nie było grzebowiskiem¹³ (w przypadku małych zwierząt) lub wywożenie do miejsca utylizacji w Lelowie (w przypadku większych zwierząt). Stwierdzono przy tym, że ZUK, dokonując tych czynności, nie posiadał, przewidzianego art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach¹⁴, zezwolenia na zbieranie i transport takich odpadów, ani też przewidzianego art. 26 ust. 1 ww. ustawy zezwolenia na unieszkodliwianie tych odpadów.

4. NIK ocenia negatywnie realizację zadań z zakresu zapewnienia bezpieczeństwa i czystości w miejscach publicznych ze strony osób utrzymujących domowe zwierzęta.

W latach 2009-2011 (6 m-cy) w Urzędzie nie podjęto żadnych działań techniczno-organizacyjnych w celu zapewnienia bezpieczeństwa i czystości w miejscach publicznych ze strony osób utrzymujących zwierzęta domowe oraz stworzenia tym osobom warunków do wypełniania tych obowiązków, np. w postaci wydzielenia wybiegów dla zwierząt domowych, lokalizacji koszy na odchody zwierzęce, czy też zapewnienia możliwości zaopatrywania się właścicieli zwierząt domowych w jednorazowe torebki umożliwiające usuwanie zanieczyszczeń pozostawionych przez zwierzęta będące ich własnością. Stwierdzono również, że mimo ustalenia w *Regulaminie* przepisu, że zwolnienie zwierząt domowych z uwięzi dopuszczalne jest tylko na terenach zielonych do tego przeznaczonych i specjalnie oznakowanych nie wyznaczono takich terenów i nie dokonano ich oznakowania do września 2011 r. W ww. okresie nie podejmowano również żadnych działań edukacyjnych lokalnej społeczności, w celu respektowania przez osoby utrzymujące zwierzęta domowe ustalonego prawa miejscowego. Według wyjaśnień inspektora RGK w przypadku występowania zanieczyszczeń odchodami zwierząt (zwłaszcza w okresie wiosennym) konieczność ich usunięcia zgłaszano do ZUK lub kierowano do ich usunięcia osoby zatrudniane w ramach prac interwencyjnych.

Oględziny czterech placów zabaw będących własnością Gminy wykazały w przypadku trzech z nich nieprawidłowości i uchybienia w utrzymaniu czystości, porządku i stanu technicznego. Na trzech placach zabaw nie było tablic informujących o zakazie wyprowadzania zwierząt domowych na ich teren, a dwóch placów (w tym jeden z piaskownicą) nie ogrodzono i nie zabezpieczono przed dostępem zwierząt domowych lub bezdomnych. Stwierdzono również dużą ilość zanieczyszczeń, m.in. niedopałków papierosów (w przypadku dwu placów), brak koszy na

¹³ O którym mowa w art. 7 ust.1 pkt 4 ustawy o utrzymaniu czystości.

¹⁴ Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 ze zm.

śmięci (jeden plac) i zły stan obudowy piaskownicy - połamane deski (jeden plac), stwarzający zagrożenie dla zdrowia dzieci. W piaskownicach piasek wymieniano raz w roku w okresie wiosenno-letnim.

PPIS w latach 2009-2011 przeprowadził kontrole stanu sanitarnego piaskownic, znajdujących się w placówkach oświatowych, nie wykazując nieprawidłowości.

5. NIK ocenia negatywnie wykonywanie obowiązków w zakresie budowy, utrzymania i eksploatacji szaletów publicznych oraz w zakresie przeprowadzenia deratyzacji.

W Gminie Koniecpol, liczącej ok. 10 tys. mieszkańców, w okresie objętym kontrolą czynne były dwa szalety publiczne. Jeden z nich (na terenie miejskiego placu targowego) czynny był jeden raz w tygodniu przez 6 godzin, a drugi (przy ul. Konopnickiej) przez 3-4 godziny we wszystkie dni tygodnia¹⁵, za wyjątkiem okresu od 11-13 sierpnia każdego roku, w którym funkcjonował od świtu do zmroku w związku z przemarszem pielgrzymów (ok. 6 000 osób). Za wyjątkiem Rynku Miasta nie stwierdzono informacji o miejscach lokalizacji ww. szaletów. Oględziny szaletów wykazały ich właściwy stan czystości, przy czym w szalecie przy ul. Konopnickiej stwierdzono usterki techniczne w postaci braku kilku płytek na jednej ze ścian (nad umywalką) oraz nieczynną jedną z dwóch kabin w części damskiej. W szalecie tym papier toaletowy wydzielala obsługa (również do wycierania rąk), a przy umywalkach znajdowało się mydło w kostkach.

NIK, uwzględniając określone w art. 3 ust. 2 pkt 2 d ustawy o utrzymaniu czystości obowiązki gminy, dotyczące zapewnienia budowy, utrzymania i eksploatacji szaletów publicznych, negatywnie ocenia ograniczenie możliwości korzystania z publicznie dostępnych toalet przez większość dnia, zarówno lokalnej społeczności, jak i osobom przyjezdnym. NIK zwraca uwagę, że gmina, zakładając w dokumentach planistycznych poprawę stanu infrastruktury i podejmowanie działań w celu rozwoju turystyki i zwiększenie ekspozycji walorów wypoczynkowych, równocześnie nie zaplanowała budowy szaletów stałych, czy też wynajmowania toalet przenośnych w celu poprawy warunków w tym zakresie.

NIK ocenia negatywnie nieprzestrzeganie przy eksploatacji szaletów przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁶. Stwierdzono, że w przypadku szaletu przy ul. Konopnickiej, eksploatowanego od 17 lat, wymaganą art. 64 ust. 1 ww. ustawy książkę obiektu budowlanego, założono dopiero w toku kontroli NIK (we wrześniu 2011 r.), przeprowadzając równocześnie wymagane art. 62 ust.1 pkt 1 ww. ustawy kontrole stanu technicznego obiektu, przewodów kominowych i instalacji elektrycznej. Wcześniej kontroli takich nie przeprowadzano. Z kolei w przypadku szaletu na targowisku miejskim stwierdzono, że Urząd od maja 2011 r. prowadził jego remont, obejmujący również budowę przyłączy wodociągowo-kanalizacyjnych,

¹⁵ W godzinach 10.00 – 14.00 w dni powszednie oraz w godzinach 10.00 – 13.00 w soboty i niedziele,

¹⁶ Dz. U. z 2010 r., Nr 243, poz. 1623 ze zm., zwanej dalej „Prawem budowlanym”.

bez dokonania wymaganego art. 30 ust. 5 Prawa budowlanego, zgłoszenia zamiaru rozpoczęcia ww. robót właściwemu organowi administracji architektoniczno-budowlanej. Na koniec września 2011 r., mimo niezakończenia prac budowlanych, udostępniono do użytkowania dwie z czterech kabin. Założenie wymaganej książki obiektu dla tego szkieletu przewidywano po zakończeniu remontu.

NIK ocenia negatywnie brak realizacji ustalonych w *Regulaminie* przepisów dotyczących przeprowadzania raz w roku obowiązkowej deratyzacji na terenie nieruchomości. W okresie objętym kontrolą nie ogłaszano obowiązkowej deratyzacji oraz nie przeprowadzano kontroli wykonywania tego obowiązku przez właścicieli nieruchomości. Stwierdzono ponadto, że spośród 11 jednostek gminnych, tylko 3 jednostki¹⁷ przeprowadzały obowiązkową deratyzację raz w roku. W pozostałych jednostkach (5 szkół, 2 przedszkola i budynek Urzędu) zabiegów deratyzacji nie wykonywano i dopiero w trakcie kontroli NIK jednostki te zawarły umowy z przedsiębiorcami na ich przeprowadzenie. Jako przyczynę nieprzeprowadzania obowiązkowej deratyzacji przez część jednostek gminnych Pan Burmistrz wskazał brak potrzeb w tym zakresie.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Doprowadzenie zapisów Regulaminu utrzymania czystości do zgodności z art.4. ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.**
- 2. Udostępnienie mieszkańcom gminy aktualnej informacji o wszystkich podmiotach zbierających zużyty sprzęt elektroniczny i elektryczny, mających siedzibę na jej terenie.**
- 3. Podjęcie działań organizacyjnych celem prowadzenia ewidencji umów na odbiór odpadów komunalnych zawieranych przez właścicieli nieruchomości z przedsiębiorcami w sposób umożliwiający skuteczną kontrolę posiadania przez tych właścicieli umów oraz podejmowanie takich kontroli w uzasadnionych przypadkach.**
- 4. Ustalenie rzeczywistych potrzeb w zakresie ilości urządzeń do zbierania odpadów w miejscach publicznych celem poprawy stanu utrzymania czystości w miejsc publicznych oraz podjęcie działań dla dostosowania ich ilości do potrzeb i poprawy stanu technicznego istniejących urządzeń.**
- 5. Podjęcie działań organizacyjnych celem rzetelnego rozliczania usług wykonywanych przez Zakład Usług Komunalnych na podstawie porozumienia z 2007 r. na wywóz odpadów z koszy ulicznych oraz porządkowania i utrzymania przystanków autobusowych, skweru i terenu wokół Urzędu.**
- 6. Zapewnienie bieżącej likwidacji powstających dzikich wysypisk odpadów.**

¹⁷ ZUK, Miejska Przychodnia Rejonowa oraz Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji.

- 7. Zapewnienie realizacji zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok padłych zwierząt przez przedsiębiorców posiadających wymagane zezwolenia.**
- 8. Podjęcie działań, celem umożliwienia osobom utrzymującym zwierzęta domowe przestrzegania obowiązków wynikających z obowiązującego regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy.**
- 9. Podjęcie działań w celu zapobieżenia zanieczyszczania placów zabaw (w tym piaskownic) dla dzieci m.in. odchodami zwierząt domowych i bezdomnych oraz doprowadzenie ich do stanu technicznego nie stwarzającego zagrożenia dla zdrowia dzieci.**
- 10. Zapewnienie przeprowadzania obowiązkowych przeglądów w użytkowanych szaletach miejskich, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane.**
- 11. Organizowanie na terenie gminy obowiązkowej deratyzacji, zgodnie z postanowieniami obowiązującego regulaminu utrzymania czystości i porządku.**
- 12. Podjęcie działań w celu umożliwienia lokalnej społeczności oraz osobom przebywającym na terenie gminy szerszego dostępu do toalet publicznych.**
- 13. Zapewnienie wypełniania przez Komendanta Straży Miejskiej obowiązków w zakresie kontroli realizacji zadań dot. m.in. ochrony porządku w miejscach publicznych.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Burmistrza, w terminie 20 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.